

Jekerdal

Auteur: Henk Swart

Op en rond de Pietersberg

Routebeschrijving

Tegenover de hoofduitgang van het station de Stationsstraat inlopen. Daarna alsmaar rechtdoor tot de maasbrug is bereikt. Hierbij gaat de Stationsstraat over in de Wijcker Brugstraat.

De brug over en na de brug op de Vissersmaas linksaf en na de fietsenstallingen parallel aan de Maas blijven en na Het Bat iets rechts aanhouden richting brede stenen trap naar de voormalige stadswallen.

Deze trap oplopen en aan het einde buigt de uitgang naar rechts en komt, na de trap naar beneden, uit bij een poort. Ga linksaf door de poort en direkt nogmaals linksaf (Helpoort) en dan direkt rechtsaf en nog op de Jekerbrug meteen weer links aanhouden naar een trapje richting stadsomwalling.

Volg de wallenroute (negeer trap links naar de uitkijkpost). De sluis negeren en direkt daarna rechtsaf langs het water. Bij de kruising oversteken; rechtdoor lopen, hierbij de volière van 'Stichting Dierenpark' aan de linker hand houden en de Jeker aan de rechterhand.

Na einde stadswal en na de links gelegen voormalige berenkuil (thans bezienswaardig museumpje van uitgestorven en bedreigde diersoorten) schuin naar links doorlopen over het fietspad tot de verkeerslichten van een drukke weg. Steek hier over en ga aan de overzijde linksaf de Jekerbrug over en meteen weer rechtsaf de Jekerweg in. Al snel rechts afzakken naar voetpad tussen de weg en het gras. Bij Y rechter tak nemen, het rode fietspad kruisen en dan bij Y weer links terug naar de Laan van Brunswijk. Bij het bereiken van de Mergelweg rechts aanhouden. ..(Hier is ook een bushalte)

Bij bord "Speeltuin Merregelhoof" linksaf en het asfaltpad langs de speeltuin volgen en aan het eind daarvan rechtdoor.

Rechts aan de overzijde van het Jekerdal liggen de wijngaarden van de Apostelhoeve en de hoeve zelf, te weten de cluster witte gebouwen met grauwe daken. Hier wordt de Apostelhoeve wijn gemaakt.

Er is ondertussen tegenwoordig in Nederland weer animo om nieuwe wijngaarden op de zetten. Zowel hier als op de Wageningse berg lijkt dit een goed rendement op te gaan leveren, mede door de voortdurende verbetering van de druivenrassen.

Het pad bereikt een bosrand en buigt naar links af. Het stijgt en komt boven uit bij breed pad en ga hier rechtsaf.

Onderweg ziet u links een stenen zuil met uitleg over het Pieterpad en op de achtergrond de schoorstenen van de ENCI .(voor wie deze afkorting niets zegt:de Eerste Nederlandse Cement Industrie).

Daarna zijn rechts de gerestaureerde restanten te zien van een oude kasteelberg (De Motte) uit de Middeleeuwen met infoborden.

In dit bos zijn vele paden die, zoals in de inleiding aangegeven, steeds worden verlegd; volg voorlopig het pad met de wit/rode strepen. Op de viersprong het middelste, brede pad aanhouden. Uitzichtpunt met trap links negeren. Het pad komt uit bij een links, iets hoger gelegen pad van steenslag via een toegangshekje. Ga door het hekje en loop dit pad af waarbij de weg naar links afbuigt. Volg het pad tot een grote bruine steen rechts en ga daar rechtsaf naar beneden, en op het laagste punt rechtsaf . Hier

dus het gestripte pad verlaten! Daal af door de weide tot rechts de Duivelsgrot opduikt. Hier het pad linksaf volgen weer omhoog en passeer een oude grenspaal, die aantoont dat de grens hier heel nauwkeurig is vastgesteld. Op de splitsing (bij groot hek) links aanhouden. Op beide volgende splitsingen het hoofdpad naar rechts aanhouden. Loop door tot grenspaal 58.

Hier kunt u de route bekorten door bij deze paal rechtsaf het pad naar beneden te volgen en de hierna beschreven 'LUS' over te slaan.

LUS.

Loop bij paal 58 verder door en links aanhouden. Kruispunt oversteken en daarna meteen linksaf en weer meteen rechtsaf richting grasveld met schuilhut. Loop door tot ingewikkelde splitsing. Kies het middelste, stijgende pad. Hiet biedt een uitzicht over en concessiegebied van de ENCI.

Iets vóór de volgende bocht bloeit in het voorjaar rechts van het pad massaal de grote keverorchis.

Voorbij een bocht naar rechts en tegenover een van beneden komend pad, is rechts een trap naar de top van de puinberg "D'n Observant". U kunt hier naar boven gaan en op het plateau rondwandelen en genieten van het uitzicht over het volgende deel van de wandeling.

U ziet beneden de Maas bij de Stop van Ternaaien en rechts daarvan nog net het gegraven en in het krijt uitgehakte Albertkanaal.

Een deel van deze puinberg wordt gevormd door afvalmateriaal van de mergelwinning. Het oude niveau van de St. Pietersberg wordt gevormd door de weilanden rondom deze berg.

Ga voor de terugweg de trap weer af en loop dezelfde weg terug als u naar boven ging. Ga terug naar grenspaal 58 waar het einde is van deze lus. Neem linksaf het pad naar beneden.

EINDE LUS.

Het pad (Oude Pruis) daalt af naar het Belgische dorpje Kanne.

U komt uit op een asfaltweg. Volg deze rechtdoor. Steek een weg over en loop rechtdoor langs de kerk (rood/witte strepen) tot de brug over (jawel, alweer!) de Jeker.

Links is het café "t Brökske". Als dat gesloten blijkt, probeer dan café "De stapper" (met zonnig terras) dat te bereiken is door vóór de jekerbrug scherp rechtsaf te slaan en dan ligt het vlakbij, schuin aan de linkerhand.

Na de brug linksaf langs de Jeker omhoog en in de bocht links richting de brug over het kanaal.

Steek de weg over en ga aan de rechtekant van de brug over het gecombineerde fiets/wandelpad het kanaal over. Waar de brugoverspanning eindigt, het trapje af naar beneden, loop naar het kanaal en ga daar rechtsaf conform fietsroute 405 langs het water.

Verderop om een jachthaventje heen en dan nog een stukje langs het water. (Rechts van u bevindt zich de Jeker, die door het kanaal is onderbroken. De Jeker heet hier de Geer.).

Voor een oud rood/wit ijzeren hek rechtsaf een wandel- en fietspad (nog steeds fietsroute 405).

Links is een gedeelte van de fortgracht te zien, met bordjes 'Verboden te vissen'.

We passeren enige akkers aan de rechterhand. Even verderop rechts is een gegraven aftakking van de Geer te zien, waarmee voorheen de waterstand van de gracht werd geregeld.

We zien nu links een monument ter nagedachtenis van hen die hier in de meidagen van 1940 stierven. Als u het fort wilt bezichtigen raadpleeg dan eerst WWW.FORT-EBEN-EMAEL.BE

Het fortcomplex Eben-Emael werd aangelegd tussen 1932 en 1935 en vormde de kroon op de Belgische verdedigingslinie. Door zijn gunstige ligging kon het fort niet alleen de Stop van Ternaaien bestrijken maar ook diverse overgangen van de Maas en het Albertkanaal. De totale oppervlakte van dit verdedigingswerk is ongeveer 66 hectare waarvan het plateau bovenop 40 hectare groot is.

Het garnizoen telde in de mobilisatie 1200 manschappen waarvan er 700 permanent in het fort aanwezig waren. Daarbij zat het ook nog vol met, voor die tijd modern wapentuig en bijbehorende munitie. Een 7 KM lang gangenstelsel bereikte van binnen alle delen van het fort. Sommige delen waren beveiligd tegen gifgas en sommige uitgerust met mitrailleurs. De vesting heette onneembaar te zijn en zou de vijand langdurig op afstand kunnen houden. Op deze gedachte was de overige stelling

van de Belgische verdedigingslinie gebaseerd. Uit spionage-activiteiten bleek dat het fort van boven niet was beschermd. Geen wonder dat deze kennis werd uitgebuit. In de vroege ochtend van 10 mei 1940 landden 10 Duitse zweefvliegtuigen met 78 commando's aan boord boven op het plateau van het fort dat op een aanval van bovenaf niet berekend was. De ventilatie werd onklaar gemaakt en

daarna de geschutskoepels opgeblazen. Binnen 48 uur werd aldus de sterkste vesting van Europa door zo'n gering aantal aanvallers ingenomen. In totaal kostte het 30 levens, waarvan slechts vier onder de aanvallers.

Het fort is nu van binnen museum en van buiten is de natuur de uiteindelijke winnaar.

Ga nu bij het monument met de Geer aan de rechterhand en het fort aan de linkerhand richting parkeerplaats. Loop daar langs (houdt dat aan de linkerhand) en vervolg het weggetje waar u op loopt bij het eind van dat parkeerterrein. Aan de rode merken te zien, bevinden we ons op een GR-route. De Geer stroomt nu op enige afstand van ons met daarachter de huizen van Emael met de kerk erboven

uit stekend. Na enige tijd verschijnen ook links enige huizen en bereiken we een verkeersweg. Hier even naar links en in de bocht van de asfaltweg rechtsaf langs het bord van de kalksteengroeve Marnebel die we even later passeren. Deze groeve heeft tal van fossielen opgeleverd.

Kalksteen wordt in Limburg gewoonlijk mergel genoemd, een term die mogelijk van het romeinse woord marga stamt, dat zacht gesteente betekent. De mergel komt hier voor in harde en zachte banken en bestaat voor 90% uit zuivere kalk met een dikte van 2 tot 10 meter. De hierin aanwezige vuursteen bedraagt ongeveer 9%. Het soortelijk gewicht varieert van 1,28 tot 1,37 en bij de harde banken van 1,50 tot 2,30. De winning is al bekend van vóór de Romeinen.

Plinius Secundus (23 - 70 n.Chr.) geeft in zijn 'Naturalis Historiae' aan dat in NW-Europa niet de Romeinen, maar de Eburonen een methode hadden ontdekt om het land met kalksteen vruchtbaar te krijgen.

We lopen onder een transportband door en bij Y-splitsing rechts aanhouden. Volg de fietsroute 407 over de betonplaten of kies voor het lager gelegen parallelvoetpad van groffe steenslag. Negeer alle zijpaden. Bij de driesprong ook rechtdoor.

Het pad waar we nu op lopen was eens de spoorverbinding tussen Visé en het fort.

De beide paden komen later weer bij elkaar. Passeer een tunneltje, maar negeer het pad dat hier onderdoor gaat en kom weldra uit bij een geasfalteerde weg. In de bocht daarvan staan enkele boerderijen, grotendeels opgetrokken van bouw materiaal uit de omgeving.

We draaien niet met de weg mee maar houden de fietsroute naar links aan, met links van ons dus een betonnen keermuur en rechts een van kalksteen gebouwde schuur. We negeren het pad dat van schuin van achter-links komt en blijven de asfaltweg nog heel even volgen tot links in het talud een klein smal paadje omhoog gaat. Dit smalle paadje op en verlaat de fietsroute. Het paadje komt uit bij een blauwgroen geverfd kapelletje.

We zijn hier in een scherpe bocht van een asfaltweg en houden links aan, dus de asfaltweg bergop.

Rechts van ons worden we nu omzoomd door hoge slanke populieren, waardoor heen we neerkijken op Eben.

Onze weg blijft licht stijgen en is nu omgeven door enkele boomgaarden. Inmiddels is de asfaltweg smaller geworden en is overgegaan in een min of meer verharde veldweg. Intussen hebben de fruitweiden aan de linkerkant plaats gemaakt voor akkerbouw. We komen nu op een Y-splitsing en houden rechts aan. Deze weg die wat in het landschap is weggezakt, blijft toch licht stijgen totdat we op een plateau zijn aangeland met fraaie vergezichten. Als we hier om ons heen kijken zien we links,

over de golvende akker van het plateau D'n Observant en achter ons het dal van de Geer met aan de overkant kalksteengroeves.

Voor ons uit, over de velden heen, zien we een bosrand. Als we nu rechtdoor lopend bij deze bosrand zijn aangekomen, staan we op een T-splitsing. Hier gaan we even naar rechts en na enkele meters naar links. Dit is een smaller wordend kort graspad waar dwars overheen een hekwerk van dikke palen staat met een nauwe doorgang. Hier staat een bordje met voorheen de tekst "Reservé Naturelles et Ornithologiques de Belgique" maar deze tekst is nog slechts rudimentair.

We gaan dit natuurgebied in.

Het pad daalt behoorlijk en we komen door een klaphek voor een door schapen beweide gebied.

Verderop passeren we een schaapskooi en negeren het daar tegenover voorkomende klaphek.

Het weiland tegen de helling rechts wordt op bepaalde tijden van het jaar door schapen begraasd.

Men hoopt dat aldus een origineel kalkgrasland ontstaat. Langs het pad bij de schaapskooi bloeit in het voorjaar de poppenorchis en de purperorchis.

Aan het eind van het begrazingsgebied passeren we weer een klaphek. Enkele meters verder komen we op een Y-splitsing en hier gaan we naar links.

Hier dringt een geluid tot ons door dat afkomstig is van de cementfabriek waar we op een paar honderd meter afstand achter langs lopen. Gelukkig zorgt de normaal weelderige begroeiing er voor dat dat geluid wordt gedempt.

Inmiddels zijn we ook weer een houten afrastering gepasseerd en ons pad gaat steeds rechtdoor, totdat het na ongeveer 1 KM via een houten trap naar links afbuigt. Boven aangekomen gaan we naar rechts en ons pad wordt steeds interessanter. We lopen nu midden op de krijthelling, te midden van een weelderige vegetatie.

Afhankelijk van het jaargetijde staan hier ook heel wat orchideeën en er zijn veel vogels. Op een gegeven moment is rechts een zijpaadje met trapjes naar beneden. Het is de moeite waard in het voorjaar even van de route af te wijken om af te dalen naar een poel, waar het dan wemelt van de amfibieën en de groene kikker zich laat horen.

Blijf overigens rechtdoor lopen totdat er links een trap opdoemt. Naar boven gaan en bijna boven aangekomen naar rechts door draaihek. Stevige klim!

U bevindt zich hier weer op een etage van de krijthelling in dit natuurgebied. Zo ontdekt u links al gauw enkele grotten, die u als echte natuurvriend uiteraard niet in gaat, om de diverse vleermuizen aldaar niet te verstoren. Er valt hier genoeg te zien aan de prachtige krijtflora en aan het fraaie uitzicht over het maasdal.

U komt uiteindelijk uit bij een haarspeldbocht van een asfaltweg. Hier rechtdoor naar beneden lopen.

De weg komt uit bij de oprit van een brug over het kanaal. Ga rechtsaf richting brug en voor de brug linksaf langs het water. We zien links van ons een vrij dichte vegetatie, waarachter een steile krijtwand verborgen is, die deel uit gaat maken van het fort.

Aan de overzijde van het kanaal ligt de zogenaamde Stop van Ternaaien.

Dit sluizencomplex legt een verbinding tussen het Luikse industriegebied en het Julianakanaal, via een gedeelte van de Maas tussen Ternaaien en Borgharen. Al bij de bouw van het Julianakanaal (1925 tot 1934), maakten de belgen zich zorgen dat de hele maashandel naar Rotterdam zou worden geleid. Dit zou wel meevallen, want het Julianakanaal was vanuit Luik alleen maar toegankelijk via het oude kanaal Luik-Maastricht (1845) en de tweelingsluis van Ternaaien en dan nog maar voor schepen met een laadvermogen van 450 ton.

Deze vrees en de toenemende werkloosheid deed de toenmalige Belgische regering besluiten een kanaal te gaan graven tussen Antwerpen en Luik. Dit duurde van 1934 tot 1939 en zo kon dit Albertkanaal de maashandel naar de eigen havens leiden. Er was wel nog een hindernis, namelijk de tweelingsluizen van Ternaaien. Door hun gering doorvaartvermogen werd die daarom al gauw de Stop van Ternaaien genoemd.

Vanf 1961 ging dat beter vanwege een grote, nieuwe sluis van 136 bij 16 meter met een verval van 13.68 meter een een korter verbindingskanaal tussen sluis en maas.

Zo kunnen nu veel groter schepen (tot 2000 ton) van deze verbinding gebruik maken. Intussen is de scheepvaart zo toegenomen, dat er de komende jaren alweer een nieuwe sluis nodig is, omdat de wachttijden voor het schutten zo zijn opgelopen dat het complex zijn naam Stop van Ternaaien alle eer aandoet.....

Rechts over het kanaal in de verte ligt het Savelsbos en rijzen de kerktorens van Eijsden en Gronsveld uit het maasdal omhoog.

Langzamerhand is de krijtwand aan onze linkerkant wat naderbij gekomen en we passeren een waarschuwbord voor vallend gesteente. Blijf dus op het pad.

In de wand nestelen enkele valken. In de wand zitten op regelmatige afstanden laagjes vuursteen.

Dit ontstaat in zacht kalksteen door een opeenhoping van kiezelzuur tot zo'n 95%.

Vuursteen werd in de oudheid gebruikt voor het maken van gereedschappen. De winning gebeurde eerste aan de oppervlakte, maar toen het schaarser werd, werd het gedolven. Zo ontstond aan de overkant van het maasdal, in het Savelsbos al 4000 jaar v. Chr. Vuursteenmijnbouw. Toen al bleek dat de mens in de praehistorie al kundige mijnbouwers waren. (zie ook mijn beschreven NS-wandeling door het Savelsbos).

Later gebruikten de Romeinen vuursteen als fundament voor hun gebouwen, bijv. in de vestingmuren van Tongeren.

Vanaf de 16e eeuw werd deze vonkende steen gebruikt in vuurwapens en door de toenemende vraag werden militairen in de winning van vuursteen geïnteresseerd. Ook in de oudere sigarettenaanstekers kwam nog een vuursteentje voor.

Loop verder rechtdoor en aan beide zijden rijzen inmiddels de bergwanden op.

Op enkele plaatsen links in de wand zien we enkele geschutspoorten van het fort en een uitstulping van een kazemat.

Verderop is nog een gedeelte van een oude fortgracht over.

Recht voor is in de verte kasteel Neercanne tussen de bomen zichtbaar.

We komen tenslotte weer uit bij het oude rood/witte hek en lopen verder langs het water terug naar Kanne. Weer om de haven heen, de kanaalbrug over en langs de Jeker rechts naar beneden. Bij het café de Jeker oversteken en doorlopen tot de kruising voorbij de kerk. Ga nu linksaf de Bovenstraat in en blijf rechtdoor lopen, waarbij de Bovenstraat overgaat in Onderstraat.

Voorbij de bebouwde kom links het Molenpad in door het weiland, bij de molen de Jeker (alweer) oversteken en op de asfaltweg linksaf.. Oversteken en loop tussen de gebouwen van de ijssalon door en dan langs een kapel.

De huidige kapel is gebouwd over een veel oudere kapel. Deze oude kapel is in 1647 gebouwd door Herman Jekermans, een van de weinige pelgrims die naar het heilige land was geweest.

Hij bracht van alle heilige plaatsen wat zand mee, dat in de fundamenteën van de huidige kapel is verwerkt. In latere eeuwen is de kapel sterk uitgebreid en de originele grafkapel kreeg een rococo-stijl.

Ook heeft Jekermans de kruiswegstatie gebouwd die door de omgeving loopt. Bij de linde die op het plein staat, werd vroeger recht gesproken. Het oude gebouw aan de overkant van de kapel is de 'Latijnse school' uit de 17e eeuw.

Bij de kapel oversteken richting Muizenberg. Al gauw rechtsaf een landweg in richting kasteel met in de berm links grenspaal 69 (voor zover zichtbaar tussen het soms te hoge gras).

In de mergelwand links voor u zijn restanten te zien van een oud huis.

Blijf rechtdoor lopen, dwars door het terrein van het kasteel en passeer enige hekken en toegangspoorten.

U kunt beneden desgewenst de bus of een treintaxi terug nemen.

Anders direct na het kasteelgebouw linksaf, een smal weggetje de berg op, dat u uitzicht geeft op de binnenplaats.

Op het hoogste punt van de kasteelmuur hebt u een zeer bijzonder uitzicht. Helemaal rechts ziet u het Albertkanaal. Iets meer naar links, verscholen op de berg, de hoeve Caesterd. Deze hoeve is gebouwd op zeer oude fundamenteën. Al vóór de tijd van de Romeinen was hier bewoning.

Nog meer naar links ziet u slingerend een weg door het Poppelmondedal lopen. Dit is de oude weg naar Luik. Het hoogste punt is D'n Observant. Verder naar links staan de schoorstenen van de ENCI.

De graslanden die hier aan de horizon liggen zijn de kalkgraslanden van het Poppelmondedal. Vóór u stroomt de Jeker, die op Nederlands gebied nog meandert.

Klim verder naar boven en ga linksaf. Er zijn in dit bos met fraaie voorjaarsflora zoveel paden, dat een beschrijving faalt. Blijf op dezelfde hoogte lopen volgens de rode-paaltjesroute. Het pad gaat eerst iets naar links en buigt dan af naar rechts en komt uit bij een weiland aan de achterzijde van het bos.

Verlaat hier de rodepalenroute weer. Blijf weer op dezelfde hoogte doorlopen met zodanige slingers, dat het weiland steeds zoveel mogelijk aan de linkerhand blijft.

Let nu even op! Als u links een afslag ziet met een bord "Het Limburgs Landschap" dit pad naar links inslaan en de bosrand verlaten. Het pad loopt naar een soort wandelrotonde met een infobord over het hier aangeplante Millenniumbos. Ga bij het infobord naar links het brede steenslagpad in.

Aan het eind van het pad na afsluitboom scherp naar rechts richting bunkerachtig complex op de achtergrond. Ga op de kruising rechtdoor. Dit is de Susserweg, welke even later uitkomt bij de Apostelhoeve.

Van hieruit rechtdoor de Susterweg aflopen tot voorlangs een café bij plantsoen en daar rechtsaf (Cannerweg). Bij kruispunt Bieslanderweg rechtsaf de Cannerweg nog even vervolgen. Spoedig oversteken en 1e weg links in (doodlopende weg). Zo letterlijk blijkt dit niet te zijn want het asfaltpadje gaat over in een tegelpad tussen de huizen door. Ga een bruggetje over en vervolg het pad. Bij afslag rechtdoor lopen (Meesenbroekweg) en bij witte huizencluster links aanhouden en direkt weer rechts.

Van hieraf de aanlooproute in omgekeerde richting teruglopen maar wie nog door de stad wil dwalen of daar wil eten, kan bij de volière links afslaan en na de stadswal rechts aanhouden. Vooral in en rond de Koestraat zijn veel eetgelegenheden.

Praktische informatie

Startpunt

NS-station Maastricht.

Lengte van de wandeling

De totale lengte is ongeveer 28 KM. Naar believen kan de wandeling worden bekort door gebruik te maken van het openbaar vervoer of de treintaxi, dan wel een deel van de route over te slaan. De relevante buslijnen zijn voor de aanlooproute de stadsbus naar de Laan van Brunswijk/hoek Mergelweg en voor de aflooproute de bus vanaf de Bieslanderweg of de bus vanaf Kanne. Aangetekend moet worden dat de aanlooproute door Maastricht zeker de moeite waard is en een deel vormt van de officiële stadswandeling.

Let op

Op en rond de Pietersberg worden soms de wandelroutes verlegd door de ENCI die aldaar nieuwe delen van de berg afgraaft. Ook de puinberg "D'n observant" staat nu op de nominatie te worden opgeheven om het daaronder gelegen krijt te kunnen winnen. Laatst deels gecontroleerd: mei 2012

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
voor slechts
€ 13,50